

Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра початкової та дошкільної освіти

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З КУРСУ

«Методика викладання основ здоров'я»

для студентів III курсу факультету педагогічної освіти

(напряму підготовки - 6.010102 початкова освіта)

(денна форма навчання)

на 2016-2017 р.р.

Львів - 2016

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування професійної компетентності студентів щодо організації і проведення навчальної та позанавчальної роботи з основ здоров'я.

Основні завдання курсу – сприяти процесу оволодіння студентами основами формування здоров'язбережувальної компетентності учнів на основі оволодіння ними знаннями про здоров'я та безпеку, практичними навичками здорового способу життя і безпечної поведінки, формування в них ціннісного ставлення до життя і здоров'я, сприяння їх фізичному, психічному, соціальному і духовному розвитку.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- теоретичні засади методики навчання основ здоров'я;
 - основні характеристики ООЖН-технології;
 - структуру навчально-виховного процесу у початковій школі;
 - основні нормативно-правові засади предмета «Основи здоров'я»;
 - основи побудови змісту навчального предмета "Основи здоров'я";
 - способи формування в учнів валеологічних уявлень та понять;
 - сучасні активні й інтерактивні методи навчання учнів початкової школи;
- форми організації міжособистісної взаємодії учнів у процесі навчання;
- типи уроків з природознавства, їх макроструктуру та мікроструктуру;
 - засоби наочності, які використовуються в процесі навчання основ здоров'я.

вміти:

- визначати освітні, розвивальні та виховні цілі з навчального предмета та їх місце в системі початкової освіти;
- вміти структурувати зміст навчального предмету у початковій школі;
- планувати, розробляти методику організації і проведення уроків з основ здоров'я;
- планувати, проводити та аналізувати позаурочну та позакласну роботу валеологічного спрямування;
- визначати актуальні валеологічні виклики сучасності та проблеми методики навчання основ здоров'я.

I. Теми практичних та семінарських занять

Семінарське заняття 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Концептуальні засади методики навчання основ здоров'я у початковій школі

Тема 1. Методика навчання основ здоров'я у початковій школі як навчальна дисципліна у фаховій підготовці бакалаврів початкової освіти.

Предмет, завдання та структура дисципліни "Методика навчання основ здоров'я". Методологічні основи викладання основ здоров'я. Зв'язок з іншими дисциплінами. Методи досліджень.

Завдання освітньої галузі "Здоров'я і фізична культура".

Статус і нормативно-правові засади предмета «Основи здоров'я».

Рекомендована література: 1, 9, 12, 17.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Опрацюйте теоретичні основи лекційного матеріалу.
2. Підготуйте огляд опублікованих статей у фахових та науково-методичних періодичних педагогічних видань («Рідна школа», «Вісник Львівського університету. Серія педагогічна», "Основи здоров'я") щодо сучасних реформ до викладання навчального предмету "Основи здоров'я" у початковій школі.
3. Складіть короткий словник основних термінів до теми семінарського заняття.

Семінарське заняття 2.

Тема 2. Особливості формування основ здорового способу життя у молодших школярів.

Холістична модель здоров'я. Базові поняття курсу: здоровий спосіб життя, безпечна поведінка, здоров'язбережувальна компетентність. Базові принципи формування здорового способу життя дітей і молоді.

Психовалеологічні аспекти корекційної та рекреаційної роботи в школі.

Міжнародний досвід навчання основам здорового способу життя.

Рекомендована література: 1,2, 5, 6, 7, 11, 17.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Опрацюйте теоретичні основи лекційного матеріалу.
2. Складіть короткий словник базових понять курсу.

Практичне заняття 1.

Освіта на основі набуття життєвих навичок - ефективна технологія навчання здоровому способу життя.

Сучасна концепція навчання «Основи здоров'я». Основні характеристики ООЖН-технології. Особливості ООЖН.

Характеристика навичок, що сприяють соціальному благополуччю (міжперсональні навички). Характеристика навичок, що сприяють психологічному благополуччю (внутрішньоперсональні навички).

Характеристика когнітивних (інтелектуальних) навичок. Характеристика емоційно-вольових навичок.

Рекомендована література: 1, 2, 4, 6, 17.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Опрацюйте теоретичні основи лекційного матеріалу.
2. Складіть перелік когнітивних (інтелектуальних) навичок учня початкової школи.
3. Напишіть есе на тему: "Піклування про здоров'я дитини — спільне завдання школи і родини".

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Методичні основи викладання основ здоров'я.

Практичне заняття 2.

Зміст валеологічної освіти у початковій школі.

Поняття змісту валеологічної освіти. Напрямки розвитку валеологічної освіти. Державні нормативні документи, які відображають зміст валеологічної освіти. Аналіз навчальної програми з «Основ здоров'я» для 1-4 класів. Вимоги до підручників та посібників з "Основ здоров'я".

Рекомендована література: 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Опрацюйте теоретичні основи лекційного матеріалу.
2. Проаналізуйте зміст кожного з розділів курсу "Методика навчання основ здоров'я" і підготуйте анотацію до вивчення навчального предмета у початковій школі для 1-4 класів окремо. Анотація повинна містити такі структурні елементи: назва навчального предмета, мета і завдання; результати навчання; рекомендована література.

Практичне заняття 3.

Методичні основи вивчення розділів «Здоров'я людини» і «Фізична складова здоров'я»

Зміст і вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки молодших школярів за темами розділу «Фізична складова здоров'я» у 1-4 класах. Характеристика основних показників фізичного здоров'я. Формування у молодших школярів основ культури харчування як складової здорового способу життя.

Актуальність проблеми навчання молодших школярів правилам раціонального харчування. Модульна освітньо-виховна програма для учнів «Абетка харчування».

Рекомендована література: 3, 7, 8, 13, 14, 15, 1д, 2д,

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Опрацюйте теоретичні основи лекційного матеріалу.
2. Проаналізуйте екологічну ситуацію в Україні та вкажіть шляхи запобігання екологічних катастроф у вашому населеному пункті (Львові).

Практичне заняття 4.

Методика вивчення розділу «Соціальна складова здоров'я».

Зміст і вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки молодших школярів за темами розділу «Соціальна складова здоров'я» у 1-4 класах.

Методичні рекомендації щодо вивчення тем про соціальне благополуччя людини та правил безпечної поведінки у навколишньому середовищі. Профілактика шкідливих звичок у контексті формування в учнів навичок протидії негативним соціальним впливам.

Рекомендована література: 13, 14, 15,

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Опрацюйте теоретичні основи лекційного матеріалу.
2. Розкрийте зміст "соціальне здоров'я і поєднайте його з екологічними факторами.

Практичне заняття 4.

Зміст і методичні рекомендації щодо вивчення розділу «Психічна і духовна складові здоров'я»

Змістове наповнення розділу «Психічна і духовна складові здоров'я». Валеологічні основи конфліктології і методи подолання конфліктних ситуацій.

Орієнтовне проектування уроку, присвяченого спілкуванню з друзями, товаришами (з елементами використання комп'ютерних технологій).

Рекомендована література: 13, 14, 15, 17.

Практичне заняття 5.

Методи організації навчання основ здоров'я.

Дидактична суть і структура методу навчання. Методи організації процесу навчання у методиці навчання основ здоров'я в 1-4 класах.

Практичні роботи та їх види.

Характеристика інтерактивних методів навчання («мозковий штурм», рольова гра, аналіз конкретної історії, ситуації, робота в малих групах).

Мікровикладання (представлення на занятті фрагменту навчальних занять із основ здоров'я у початковій школі (до 20 хв.) із використанням сучасних методів навчання.

Рекомендована література: 14, 15, 16, 17.

Самостійна робота студента:

1. Опрацюйте теоретичні основи лекційного матеріалу.
2. Методична розробка гри-квесту на тему здорового способу життя для 4класу з описом процесу підготовки та організації заходу, правилами гри, завданнями для всіх етапів проходження квесту, матеріалами, необхідними для проходження квесту. (10 б). Критерії оцінювання: креативність, мотивованість учнів до здорового способу життя,

Практичне заняття 6.

Форми організації процесу навчання в початковій школі, які забезпечують формуванню життєвих навичок учнів початкової школи.

Зміст перспективної та безпосередньої підготовки вчителя початкових класів до уроків «Основи здоров'я». Загальнодидактичні вимоги до уроку з навчального предмету «Основи здоров'я» та його орієнтовна структура.

Форми та види позаурочної і позакласної роботи здоров'яформуючого спрямування: індивідуальні, групові, масові.

Тренінг як форма організації урочного і позаурочного навчання основам здоров'я. Структура тренінгового заняття. Зміст і методика проведення тренінгових вправ.

Самостійна робота студента:

1. Опрацюйте теоретичні основи лекційного матеріалу.
2. Складіть план роботи валеологічного гуртка у початковій школі.
3. Підготуйте, оформіть письмово методичну розробку уроку з основ здоров'я у початковій школі. *Залікова вартість – 10 балів*

Вимоги до оформлення: формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1,5.

Рекомендована література: 7, 8, 16, 17, 3д, 4 д.

Практичне заняття 7.

Дидактико-методичні основи організації контрольної-оцінювальної діяльності вчителя з «Основ здоров'я» в 1-4 класах.

Особливості оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на уроках основ здоров'я. Види, форми і методи контролю та оцінки ефективності навчального процесу.

Основи організації і проведення контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів з основ здоров'я. Методичні рекомендації щодо поточної перевірки навчальних досягнень молодших школярів з предмета «Основи здоров'я».

Сутність тематичної перевірки навчальних досягнень учнів початкової школи з основ здоров'я. Семестрове і річне оцінювання.

Рекомендована література: 7, 17.

Практичне заняття 8.

Використання українських народних традицій охорони та зміцнення здоров'я в навчально-виховному процесі початкової школи.

Традиції: визначення та сутність. Валеологічні традиції. Змістові напрямки роботи вчителя щодо використання в навчально-виховному процесі народних валеологічних традицій.

Традиції народної культури здоров'я. Валеологічне значення народної медицини. Валеологічні аспекти національної кухні

Валеологічні функції української родини. Валеологічні основи побуту українців. Одяг українців, його валеологічні функції.

Рекомендована література: 7, 17.

Самостійна робота студента:

1. Опрацюйте теоретичні основи лекційного матеріалу.
- 2.

II. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Змістовий модуль 2. Методичні основи викладання основ здоров'я. Тема 4. Зміст валеологічної освіти у початковій школі.	5
2	Тема 5. Методичні основи вивчення розділів «Здоров'я людини» і «Фізична складова здоров'я».	5
3	Тема 6. Методика вивчення розділу «Соціальна складова здоров'я».	5
4	Тема 7. Зміст і методичні рекомендації щодо вивчення розділу «Психічна і духовна складові здоров'я».	5
5	Тема 8. Методи організації навчання основ здоров'я.	5
6	Тема 9. Форми організації процесу навчання в початковій школі, які забезпечують формуванню життєвих навичок учнів початкової школи.	5
7	Тема 11. Використання українських народних традицій охорони та зміцнення здоров'я в навчально-виховному процесі початкової школи.	3
	Разом	33

III. Інформація щодо здійснення оцінювання навчальних досягнень студента

Оцінювання навчальних досягнень студента здійснюються на основі рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів.

Передбачено такі види оцінювання навчальної діяльності студентів:

- *поточний контроль* навчально-пізнавальної діяльності студентів на практичних заняттях (доповідь, повідомлення, тестування, виконання завдань практичної роботи) - максимально 5 б (30 б);
- самостійна робота студента - максимально 20 б;

- підсумковий тест - максимально 50 б.

IV. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			
T1-T3	CP	T4-T11	CP	50	100
5	10	25	10		

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів, МК - модульний контроль, CP - самостійна робота студента.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
81-89	B	добре
71-80	C	
61-70	D	задовільно
51-60	E	
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Рекомендована література

Рекомендована література

Базова

1. Балбенко С. Основи здоров'я та фізичної культури : метод. посіб. для вчителів / С. Балбенко. — Х. : Скорпіон, 2004. — 96 с. — (Предметний тиждень).
2. Богданова Г. Підготовка вчителів до формування в учнів життєвих навичок / Г. Богданова // Здоров'я та фізична культура. — 2007. — № 9. — С. 6-7.
3. Васьков Ю. Концепція розвитку фізичного виховання в загальноосвітніх школах / Ю. Васьков // Здоров'я та фізична культура. — 2005. — № 6. — С. 1, 3-5.
4. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. Основи здоров'я. 6 клас: Посібник для вчителя. — К.: Алатон, 2006. — 200 с.
5. Всесвітній день здоров'я — 7 квітня // Здоров'я та фізична культура. — 2007. — № 9. — С. 19-20.
6. Горашук В. Теоретичні підходи до формування культури здоров'я школярів / В. Горашук // Безпека життєдіяльності. — 2005. — № 5. — С. 58-61.
7. Гриньова М.В. Методика викладання валеології. — Полтава: АСМІ, 2001. — 155 с.
8. Єдинак Г. Фізична культура в школі: молодому спеціалісту: навч.-метод. посіб. / Г. Єдинак, П. Плахтій, Ю. Яценюк; худож. Л. Галаманжук. — Кам'янець-Поділ., 2000. — 305 с.
9. Єресько О. Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я» / О. Єресько // Безпека життєдіяльності. — 2005. — № 2. — С. 56-59.
10. Єресько О. Методичні рекомендації щодо вивчення предмета «Основи здоров'я» / О. Єресько // Здоров'я та фізична культура. — 2005. — № 6. — С. 13-15.
11. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді // Наказ МОН України від 21.07.2004 № 605.
12. Лист МОН України від 17.08.2016 1/9-437 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» [Режим доступу]: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6119->
13. Основи здоров'я. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 1-4 класи. [Режим доступу]: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>.
14. Основи здоров'я: Підручник для 3-го кл. загальноосв. навч. закл. / І. Д. Бех, Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, С. Страшко. — К.: Видавництво «Ала тон», 2013. — 160 с.
15. Основи здоров'я: підручник для 4-го кл. загальноосв. навч. закл. / І. Д. Бех, Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, С. Страшко. — К.: Видавництво «Ала тон», 2015. — 148 с.
16. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання Науково-методичний посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. — К.: Видавництво А. С. К., 2004. — 192 с.
17. Сливка Л. Теоретико-методичні аспекти викладання валеології та основ безпеки життєдіяльності в початковій школі: [навч.-метод. посіб.] / Лариса Сливка. — Івано-Франківськ: НАІР, 2012. — 204 с.

Допоміжна:

1. Амосов Н.М. Раздумья о здоровье. — М., 1987. — 63 с.
2. Андрощук Н. Основи здоров'я і фізична культура (теоретичні відомості) / Н. Андрощук, М. Андрощук, — Т. : Підруч. і посіб., 2006. — 160 с.
3. Василенко, Л. Проект паспорту кабінета «Основи здоров'я та безпеки» : зб. нормат. док. з питань формування основ здоров'я та безпеки: метод. посіб. для вчителів / Л. Василенко. — Х. : Скорпіон, 2006. — 204 с. — (Кабінет здоров'я в школі).
4. Запрошуємо до діалогу : посіб. для підлітків 11-14 рр. / ред. М. Зубченко. — К. : Богдана, 2003. — 127 с.

1. <http://arr.chnu.edu.ua/handle/123456789/184>
2. <http://mon.gov.ua>.
3. <http://pidruchniki.ws>.
4. <http://pidruchnyk.com.ua>.
5. <http://www.ranok.com.ua/info-osnovi-zdorovyia-3-klas-robocnij-zoshit-do-pidruchnika-i-d-bekha-t-v-vorontsovoji-14212.html>.

VII. ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Концептуальні засади методики навчання основ здоров'я у початковій школі

1. Предмет, завдання та структура дисципліни "Методика навчання основ здоров'я".
2. Завдання освітньої галузі "Здоров'я і фізична культура".
3. Статус і нормативно-правові засади предмета «Основи здоров'я».
4. Холістична модель здоров'я.
5. Психовалеологічні аспекти корекційної та рекреаційної роботи в школі.
6. Сучасна концепція навчання «Основи здоров'я». Основні характеристики ООЖН-технології.
7. Характеристика навичок, що сприяють соціальному благополуччю (міжперсональні навички).
8. Характеристика навичок, що сприяють психологічному благополуччю (внутрішньоперсональні навички).
9. Характеристика когнітивних (інтелектуальних) навичок. Характеристика емоційно-вольових навичок.
10. Поняття змісту валеологічної освіти. Напрямки розвитку валеологічної освіти.
11. Державні нормативні документи, які відображають зміст валеологічної освіти.
12. Аналіз навчальної програми з «Основи здоров'я» для 1-4 класів. Вимоги до підручників та посібників з "Основи здоров'я".
13. Зміст і вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки молодших школярів за темами розділу «Фізична складова здоров'я» у 1-4 класах.
14. Модульна освітньо-виховна програма для учнів «Абетка харчування».
15. Зміст і вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки молодших школярів за темами розділу «Соціальна складова здоров'я» у 1-4 класах.
16. Змістове наповнення розділу «Психічна і духовна складові здоров'я». Валеологічні основи конфліктології і методи подолання конфліктних ситуацій.
17. Методи організації процесу навчання у методиці навчання основ здоров'я в 1-4 класах.
18. Практичні роботи та їх види.
19. Характеристика інтерактивних методів навчання («мозковий штурм», рольова гра, аналіз конкретної історії, ситуації, робота в малих групах).
20. Зміст перспективної та безпосередньої підготовки вчителя початкових класів до уроків «Основи здоров'я». Загальнодидактичні вимоги до уроку з навчального предмету «Основи здоров'я» та його орієнтовна структура.

21. Форми та види позаурочної і позакласної роботи здоров'яформуючого спрямування: індивідуальні, групові, масові.
22. Тренінг як форма організації урочного і позаурочного навчання основам здоров'я. Структура тренінгового заняття. Зміст і методика проведення тренінгових вправ.
23. Особливості оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на уроках основ здоров'я. Види, форми і методи контролю та оцінки ефективності навчального процесу.
24. Валеологічні традиції. Змістові напрямки роботи вчителя щодо використання в навчально-виховному процесі народних валеологічних традицій.